

Brønnøy kommune

KUNNSKAPSBASERT FOLKEHELSEARBEID OG REGIONALT SAMARBEID

Fylkesforum for folkehelse, «Samarbeid gir god folkehelse» 27. mars. Rica hotell Bodø

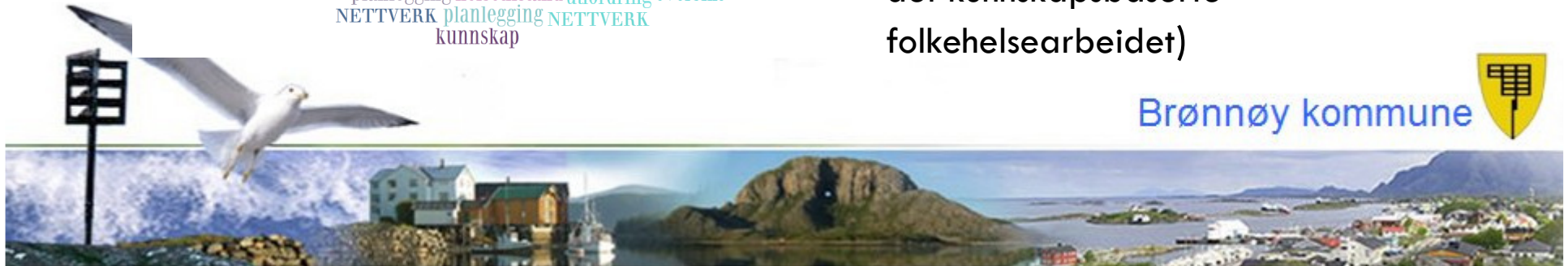

Hva skal vi snakke om?

- Kunnskapsbasert folkehelsearbeid (hvordan «kunnskapsgrunlaget» kan brukes for å få helsefremmende tiltak i kommunen)
- Regionalt samarbeid! (hvordan «folkehelsenettverk» styrker det kunnskapsbaserte folkehelsearbeidet)

Brønnøy kommune

Folkehelse = samfunnsbygging = bærekraftig

- Ressursforvaltning
  - Samle ressurser (koordinering)
  - Tverrfaglig og tverrsektorielt
- Felles forståelse
  - God folkehelse skapes gjennom god samfunnsutvikling –
Samtidig er folkehelsen viktig faktor for god utvikling

Brønnøy kommune

Hjernen vår er alt for glad i en rasjonell plan i tydelige faser...

1. Vi har et mål
2. Vi får en god idé
3. Vi tror på noen bestemte virkemidler
4. Vi prøver dem ut i praksis
5. Vi ønsker sterkt bestemte resultater

Hjernen vår er alt for glad i en rasjonell plan i tydelige faser...

1. Vi har et mål
2. Vi får en god idé
3. Vi tror på noen bestemte virkemidler
4. Vi prøver dem ut i praksis
5. Vi ønsker sterkt bestemte resultater

Og så går ikke alt som planlagt...

- Brent barn skyr ilden
- Hastverk er lastverk
- Det beste blir det godes fiende
- Veien til undergang er brolagt med gode hensikter

Brønnøy kommune

Kunnskapsbasert folkehelsearbeid

- Å jobbe kunnskapsbasert er en forutsetning:
  - for å vite hvor skoen trykker
  - for å finne gode løsninger
  - for å dele kunnskap

Kunnskapsbasert folkehelsearbeid

- Folkehelsearbeidet skal bygge på beste tilgjengelige kunnskap om utviklingstrekk, både risikofaktorer for sykdom, faktorer som fremme helse og helseutviklingen generelt

Kunnskapsbasert folkehelsearbeid...

- Best tilgjengelig kunnskap hviler på flere elementer;
  - Forskning og teori
  - Kunnskap ervervet gjennom erfaringer
  - Brukerne eller borgernes kunnskap
  - Medvirkning
  - Verdier
  - Ressurser
  - Politikk

**KUNNSKAPSBASERT
FOLKEHELSEARBEID**

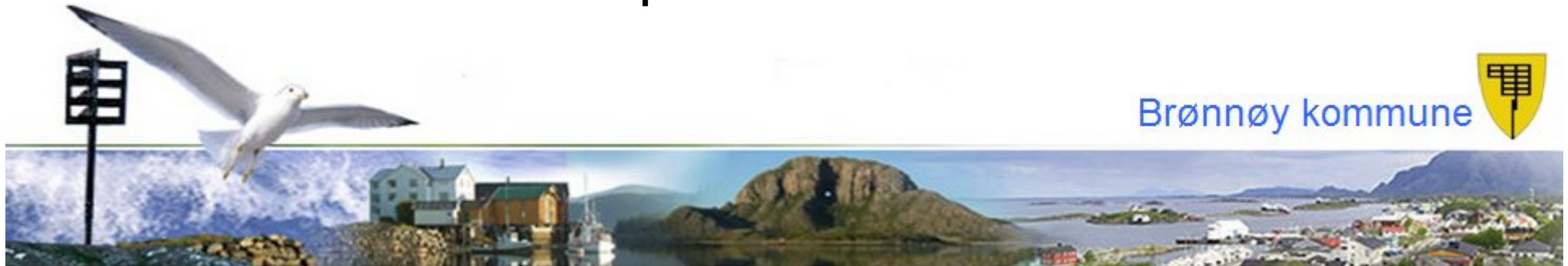
Brønnøy kommune

Kunnskapsbasert folkehelsearbeid

- Kunnskapen må omsettes i planer, politiske beslutninger og ikke minst.... handling!
- Fra kunnskap til handling – Fra kunnskapsbasert praksis til kompetent praksis
- Altså: Folkehelse i praksis...

Tenke nytt!

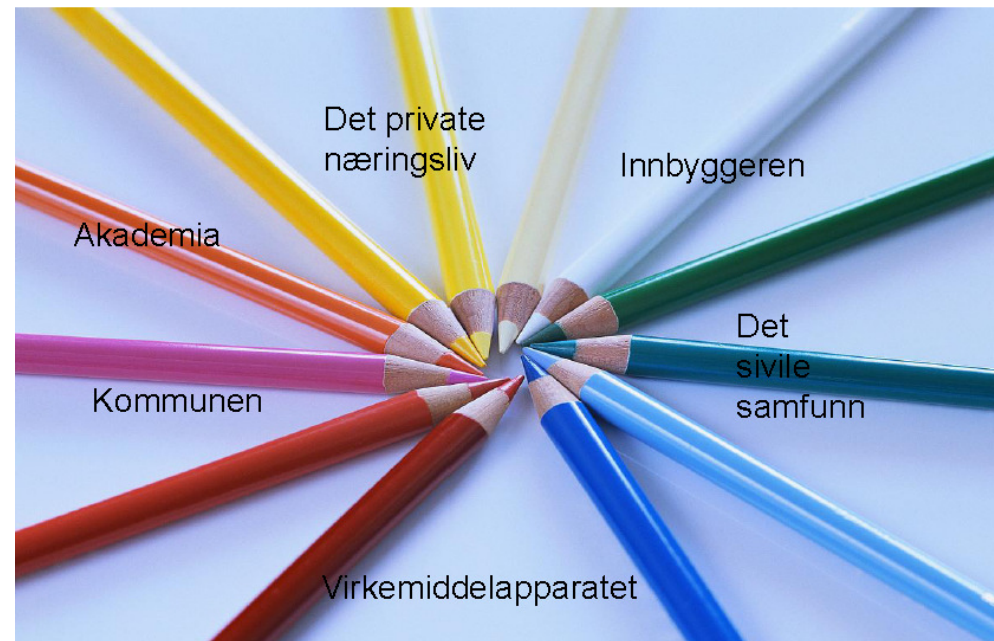

“Den sanne oppdagelsesreise består ikke i å finne nye landskaper, men å se med nye øyne”

Marcel Proust

Å se med nye øyne på det vi gjør ...

Vreng kommunen!

Hvorfor innovasjon og folkehelse?

- Gode innovasjoner kan gjøre systemer mer effektive, redusere kostnader, øke livskvalitet og mye mer...
- Det er ikke bare produkter eller teknologiske løsninger som regnes som innovasjoner
  - ▣ Bedre prosesser, tjenester, løsninger, system..

Folkehelse, innovasjon og fornying

- utfordringer vi står ovenfor krever at vi må:
  - Tenke nytt om gamle problemstillinger
  - Være litt tålmodige
  - Samarbeide godt på tvers
- Det gode folkehelse spørsmålet:
  - Et spørsmål som rører ved kjernen av de utfordringer vi står ovenfor
  - Et spørsmål som vi ikke vet svaret på
  - Et spørsmål som utfordrer våre gamle tankemønstre

Brønnøy kommune

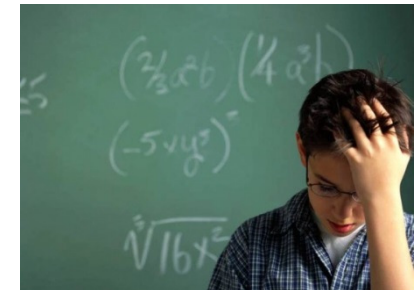

God oversikt bidrar til et mer treffsikkert folkehelsearbeid!

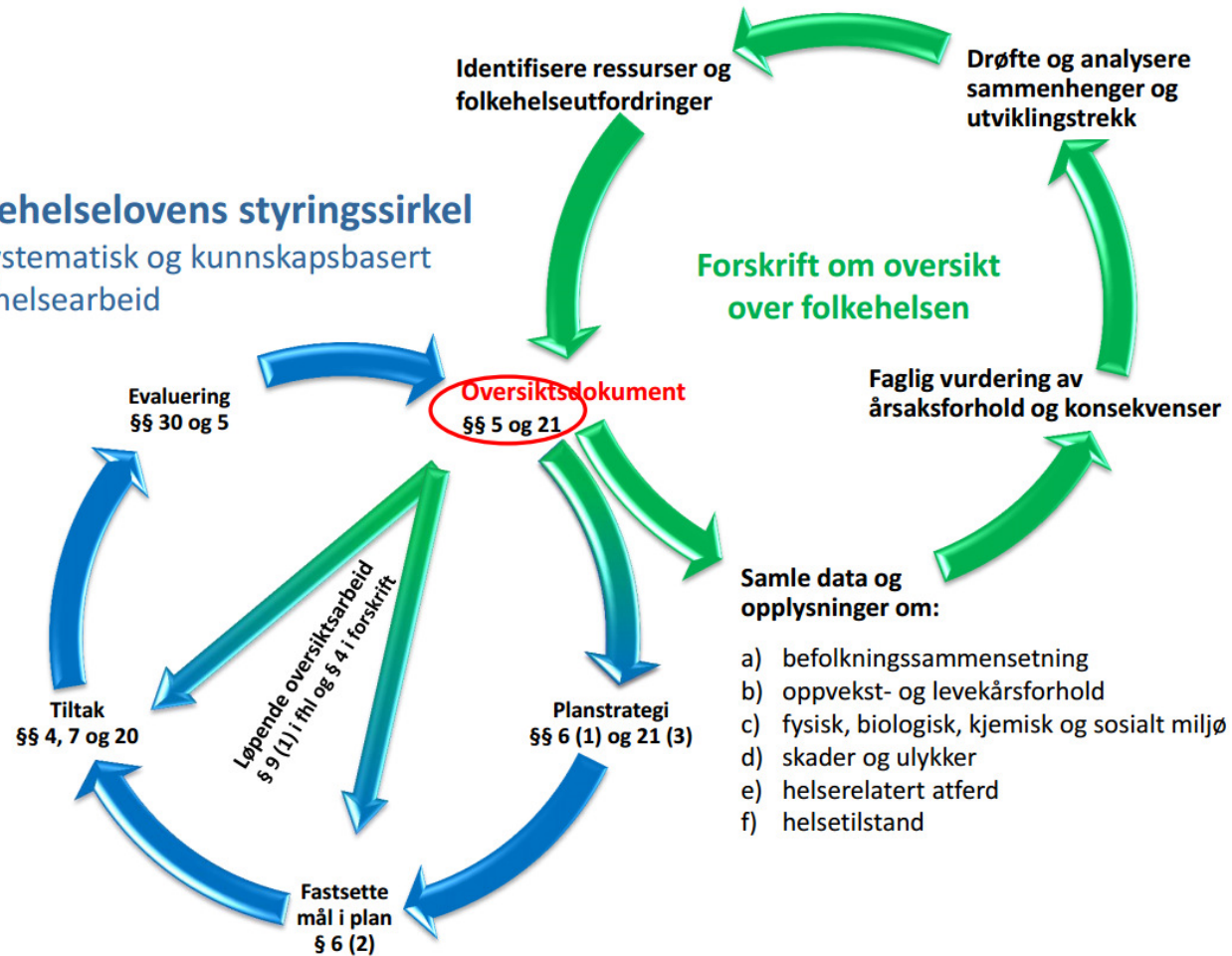
Fagfolk må bistå politikerne med faktakunnskap som sammen med lokalkunnskap kan bedre grunnlaget for kloke politiske beslutninger!

- Hvilke forhold ved befolkningens helse utgjør sentrale utfordringer for min kommune?
  - ▣ Hvilke faktorer påvirker og hva kan kommunen gjøre for å beskytte og bygge opp befolkningens helse?
  - ▣ Hvilke faktorer er det min kommune som truer eller svekker befolkningens helse og hva kan vi gjøre for å forhindre dette

Prosessirkel for systematisk oversiktsarbeid

Folkehelselovens styringsirkel for systematisk og kunnskapsbasert folkehelsearbeid

Hvordan få oversikt?

- 3-delt prosess
  1. Fremskaffe informasjon om helsetilstand og påvirkningsfaktorer i befolkningen – hva er status og trender
  2. Vurdere konsekvenser og årsaksforhold, og definere hovedutfordringer og ressurser for kommunen
  3. Utarbeide grunnlag for beslutninger om tiltak/ videre innsats
    - a) på kort sikt
    - b) knyttet til langsiktig planlegging

Innhenting av
informasjon

Analyse

Oversikt

informasjon BIOLOGISK
aldersfordeling kulturtilbud
arbeid LEVEKÅRSFORHOLD luftkvalitet
arbeidslivet drukningsulykker flyttemønster
forebygging mestringsressurser risikofaktorer frafall
data ulykker inntektsforskjeller Fysisk Aktivitet befolkning
helseatferd sykefravær infeksjonsepidemiologi sykkelveinett
helseutfall HELSETILSTAND utdanningsforhold risikoatferd
levevaner BEFOLKNINGSSAMMENSETNING kvaliteter
uføretrygging HELSERELATERTADFERD innbyggere seksualatferd
sivilstatus organisasjonsdeltagelse Bo Arbeidsforhold etnisitet
skole PÅVIRKNINGSFAKTORER kjønnsfordeling hoftebrudd
fallulykker drikkevannskvalitet trivselsressurser arenaer
arbeidsulykker Sosiale Møteplasser personskader
miljøforhold Utvikling Over Tid grunnlagsdata
friorråder smittevernloven hjemmeulykker
støy skadeforekomst
valgdeltagelse paragraf FEM
lavinntekt

Hva sier Helsedirektoratet:

”Et kunnskapsbasert og effektivt folkehelsearbeid forutsetter gode systemer for å fremskaffe slike oversikter og evne og kapasitet til å vurdere og analysere disse”

informasjon BIOLOGISK
aldersfordeling kulturtilbud
arbeid LEVEKÅRSFORHOLD luftkvalitet
arbeidslivet drukningsulykker flyttemønster
forebygging mestringsressurser risikofaktorer frafall
inntektsforskjeller Fysisk Aktivitet befolkning
data ulykker infeksjonsepidemiologi sykkelveinett
helseatferd sykefravær utdanningsforhold risikoatferd
helseutfall HELSETILSTAND friluftsområde kvaliteter
levener BEFOLKNINGSSAMMENSETNING innbyggere
uføretrygging HELSERELATERTADFERD seksualatferd
sivilstatus organisasjonsdeltagelse BoArbeidsforhold etnisitet
skole PÅVIRKNINGSFAKTORER kjønnsfordeling hoftebrudd
fallulykker drikkevannskvalitet trivselsressurser arenaer
arbeidsulykker SosialeMøteplasser personskader
miljøforhold UtviklingOver Tid grunnlagsdata
friområder smittevernloven hjemmeulykker
støy valgdeltagelse paragraffEM
lavinntekt

Brønnøy kommune

Ikke lett for kommunene:

- Mangel på system, kunnskap, kompetanse og tid (evne og kapasitet)...
- Løsning:
  - Ut i fra ressursituasjonen:

Samarbeid på tvers av kommunenegrensene!

Brønnøy kommune

Regionalt samarbeid:

Sømna

Bindal

Brønnøy

Vevelstad

Vega

- Folkehelsekoordinatorknettverk Sør-Helgeland: Sømna, Bindal, Brønnøy, Vevelstad og Vega.
- Vi er kunnskapsrike hver for oss
- Sammen gjør vi hverandre mer kompetente..

Brønnøy kommune

Regionalt samarbeid:

Sømna

Bindal

Brønnøy

Vevelstad

Vega

- Folkehelseloven og forskrift om oversikt over folkehelsen stiller krav om at hver enkelt kommune må komme fram til folkehelseutfordringer og ressurser spesifikt for kommunen.

Brønnøy kommune

Regionalt samarbeid:

Sømna

Bindal

Brønnøy

Vevelstad

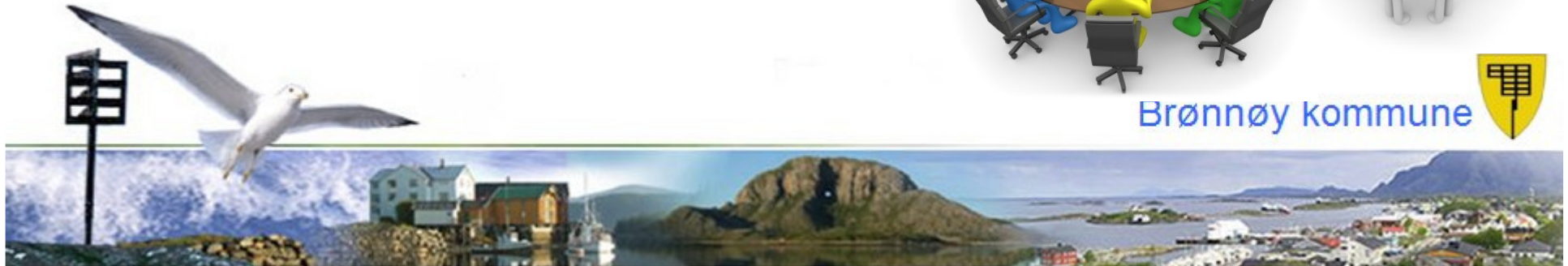

Vega

- Det kan likevel samarbeides om utvikling av verktøy for innhenting av informasjon osv., samt utveksles erfaringer og kompetanse.

Brønnøy kommune

Samarbeid:

- Handler om å koordinere felles innsats
  - ▣ Hva vi skal gjøre og hvordan vi skal gjøre det!

Behov

Løsning

Pådriver

Team

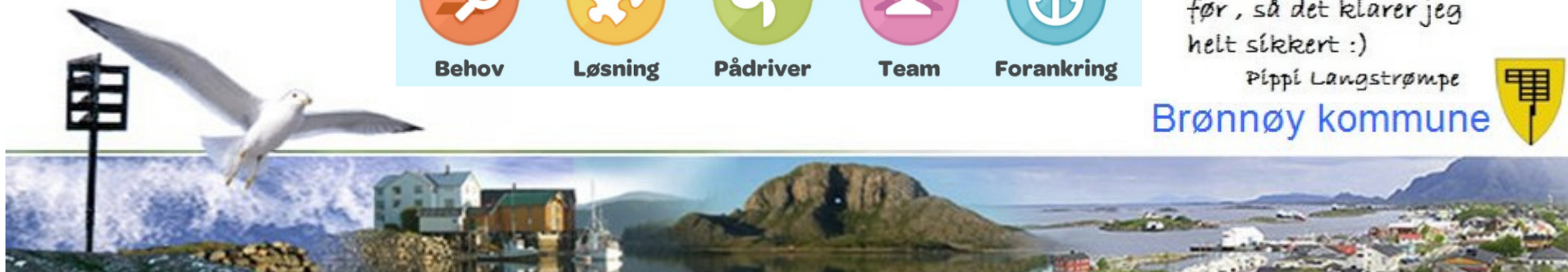
Forankring

Det har jeg aldri prøvd før, så det klarer jeg helt sikkert :)

Pippi Langstrømpe

Brønnøy kommune

DE FEM FUNDAMENTENE

Behov

Hva er *egentlig* behovet vi skal løse?

Løsning

Skaper løsningen verdi for de som har behovet?

Pådriver

Har prosjektet en dedikert pådriver?

Team

Jobber teamet godt sammen, og på lag med pådriveren?

Forankring

Hvem må vi samarbeide med og involvere, for å lykkes?

□ Forholdet mellom problem og løsning:

- Hvis problemet ikke er forstått blir løsningen problemet. Fordi løsningen innebærer endring. Endring er alltid vanskelig: Hvorfor kan vi ikke bare gjøre det som vi har gjort det før?

Oversikt over helsetilstand (§ 5) - Samarbeid

- Identifisere felles utfordringer:
  - For å komme på sporet må vi spørre
    - Er dette et problem i befolkningen og hva kommer det av?
    - Hvordan kan kommunen(e) (samfunnet) organisere tiltak som kan redusere problemet?
    - Hva slags informasjon trenger vi for å treffe beslutninger om slike tiltak?
    - Hvordan skaper vi ønsket endring?

Brønnøy kommune

Folkehelseutfordringene identifiseres:

- Utviklingstrekk – trender – utfordringer
- Er det spesielle problemstillinger knyttet til barn og unge? Barnefattigdom? Psykisk helse? Utdanningsnivå (frafall) - Uføretrygd? Boligsosiale forhold? Osv...

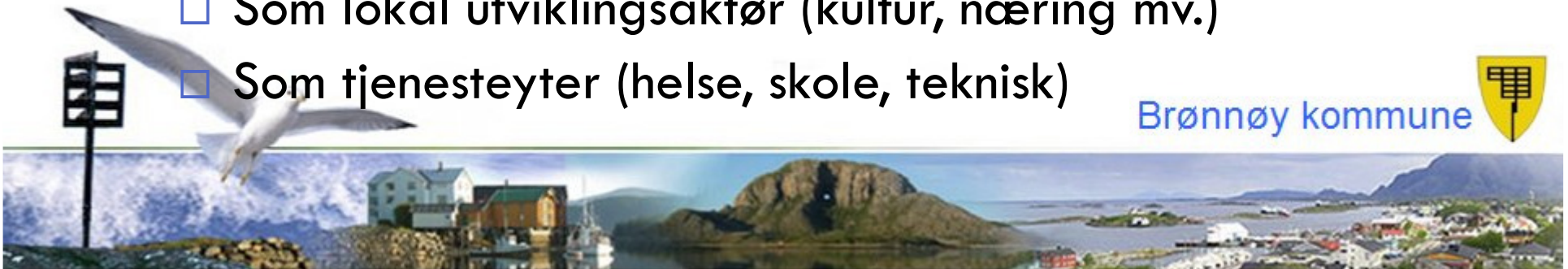

Hva kan vi gjøre som kommune og hvilke virkemidler har vi?

Kommunen skal bruke alle sine virkemidler og sektorer til å fremme folkehelse

- Som planmyndighet og regulering av arealer mv.
- Som eier av virksomheter og eiendommer
- Som myndighet (tilsyn mv.)
- Som lokal utviklingsaktør (kultur, næring mv.)
- Som tjenesteyter (helse, skole, teknisk)

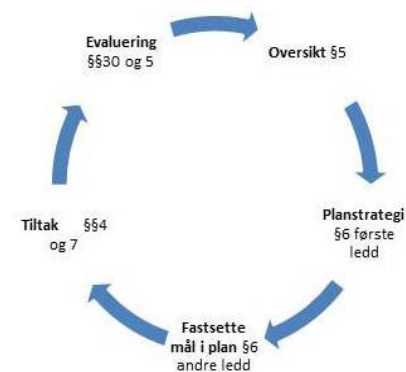
Brønnøy kommune

Systematisk folkehelsearbeid

- Det systematiske arbeidet **forankres** etter styrings sirkel tilpasset plan- og bygningsloven:
  - ▣ Prosesshjul som folkehelsestrategi
- **Planer** er viktig som koordineringsredskap for de skal angi mål og retningslinjer på tvers av sektorer.
- **Samordning** er et kjerneelement i folkehelsearbeidet i det alle samfunnets sektorer inneholder aktiviteter med betydning for folkehelsen

Brønnøy kommune

Å bygge tjenester for framtida...

□ Planlegging

- Med kunnskap om **nåtiden** kan vi bidra til å **forme fremtiden**

Hvilken kunnskap og hvem besitter kunnskapen

Hvordan tolke/analysere nåtiden, og hva skal tolkes

Hvilke **MÅL** har ulike involverte for fremtiden

**Kjerneelementer:
SAMORDNING & PLANARBEID**

Hva skal formes, hvordan skal dette skje. Hva er **hindringer** og **muligheter**?

Brønnøy kommune

Forankring

Forankring = feste

Forankring er felles forståelse (problem) og enighet (veien videre)

Enig om felles forståelse

Både opp og ut

Eierskap hele veien

Tydlig hele veien

Forpliktelser

*Handler om følelser
Ildsjelen som brenner
for saken*

ILDSJELER (pådrivere) TRENGS!

- Men energien kommer bare til nytte om den forankres i kommunalt lederskap og organisering

SYSTEM TELLER – LEDELSE AVGJØR

- Hvilken kompetanse må lederen ha for å lykkes med å sette rammer for folkehelse?
- Tilstrekkelig oppbakking fra ledelsen og bevisst styring i alle sektorer er de viktigste suksesskriterier for et tverrsektorielt folkehelsearbeid.

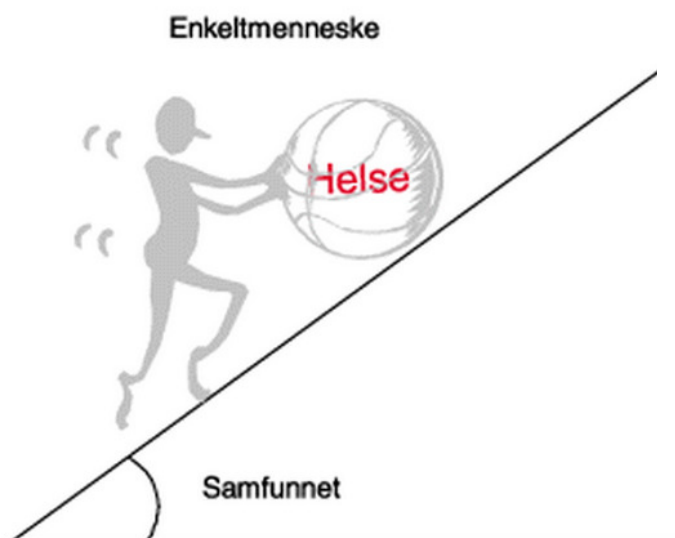
Tverrsektorielt arbeid for folkehelse forutsetter oppbakking fra kommunens øverste ledelse og fra ledelsen av alle sektorer.

Brønnøy kommune

Folkehelse: Felles ansvar

fylkeskommune

komuneplan
interkommunalt
kunnskapsbasert
analyse
tverrfaglig
samhandling
medvirkning
mobilisering
målrettet
regionalt
forvaltning
folkehelsearbeid
Bærekraftig Utvikling
UTVIKLINGSTREKK
Organisering
lokalt utredning
STRATEGI
Styring

FOLKEHELSE

planlegging
administrasjon
vilje
samfunnsutvikling
helseplan
helsedirektoratet
TVERRSEKTORIELL
FHI
oversikt
ansvar
helhetstenkning
NETTVERK
handling

PåTvers
Samarbeid
samfunnsdel
PLANLEGGING
kommunikasjon
administrasjon
vilje
plan
helseplan
helsedirektoratet
TVERRSEKTORIELL
FHI
oversikt
ansvar
helhetstenkning
NETTVERK
handling

